

Frísinnaður politikkur

Hentsar
Joensen
skrivar:

Harra blaðstjóri! Gev mær innivist fyri hesum brævastubba. Hósdagin 25. septembur í ár stendur í Dimmaletting ovast í vinstra horni »Frísinnaður politikkur í einari demokratiskari samfelagsskipan«. Og við síðuna av sjálvari greinini, ein alt og nógv øvunda mynd av skrivaranum sjálvum.

Eg skal ikki her og nú endurtaka innihaldið í nevndu grein. Tað er ikki ómakin vert. Hann, ið hevur livað tað mesta av einum lívi í Føroyum við opnum eygum og oyrum nýttist heldur ikki at svára uppá tilíkt mæn, hóast tað mangan verður tikið uppaftur.

Tað er lítið, sum er beint í hesi grein. Tað er ikki beint, at ongin føroyingur er nøgdur við ta stýring vit hava havt seinastu seks árin. Eg kenni ein hóp av fólki, sum hava verið nøgd við gongdina í Føroyum. At tað hava verið og eru sterkar reimingar uttanefir, eins og ólögir eru komin yvir okkum

vita vit øll.

Men eitt tað versta, sum er hent, er komið innanfrá — nevniliga frá andstöðuni. Hann, ið hevur roynt, hvussu tungrogið tað er, tá ein bæði skal hava vind ímóti og hartil andstreym, kann siga frá tí. Soleiðis meti eg stöðuna í føroyskum politikki í dag. Tað, sum kemur uttanefir, kann metast við mótstreym.

Og hitt sum darvar er stormurin ímóti. Væl vita vit, at streymur og strongir gera brotasjógv, men stormur hevur altíð ringan sjógv við sær.

Eg meti stormin javnt við andstöðuna. Í stormi verða róðramenninir út-tuskaðir av sjóroki, sum eg meti ella eftirmeti andstöðuna. Altíð við tí ringa orðinum, tú má vera byttur, ongin ger so, eg hevði gjørt nógv øðrvísi. Hava tit, ið skriva og tosa, nakrantíð hugsu um, hvaðani ljótur skringarhátur kemur? Man hann ikki koma frá einum ljótum

hjartalagi?

Hetta vóru nøkur orð um andstöðuna. Sum 3. petti í spurninginum frá Dimmu »Hvat fer Sambandsflokkurin til val uppá?« Stórt sæð tað sama sum seinast, næstseinast og aftur sum hina ferð langt fyri næstseinast.

Her fari eg at stöðga á. Eg havi mett, at vit allir núlivandi føroyingar eru so væl skulaðir, at tað ikki batir at koyra fram við somu plátuni uppi saman. Royn heldur at venda hina síðuna upp, Pauli! Forandring fyrr.

Um eg varð spurður, hvat eg helt um sambandsflokkinn og hansara stevnu, vildi eg svara við hesi myndini: Sambandsflokkurin meti eg við ein hestavogn. Har allur flokkurin situr í. Teir siga seg vilja framfyrir, men tað er mótbrekka. Nakrir fáa boð um at trista undir vognin. 3 trista aftanfyrir og 5 trista frammanfyrir. Úrslit afturgongd. Hetta ber ikki til. Her má sam-

gongan koma uppi. Samgongan biður so sambandsmenninar allar fara uppaftur í vognin, sum so verður drigin framfyrir. Og soleiðis hevur gingið í føroyskum politikki.

Eg meti tað er gott, at vit eru saman við Danmark. Men ein treyt má vera frá þaðum pørtum. Tað vit orka sjálvir, mugu vit gjalda sjálvir, og hinvegin er tað gott, at fáa eina hjálpanði hond tá á stendur.

Tað er hetta eg kalli kammerátskapur...

Nú tit fara til val, sambandsvalevni. Sítið ikki bert uppi í vogninum við stórum skelti við áskriftini »Góðu danir, vit orka ikki sjálvir at gjalda. Vit kunnu ikki taka okkara seinastu oyru. Vit krevja, at danskir menn gjalda fyri okkum.« o.s.v.

Hetta sum eg her havi skrivað er ikki nakað aftursvar til Paula Ellefsen, men heldur ein ábending til veljarafjöldina. At hugsa sær til, at Pauli upp í saman koyrir fram við, at seinasta

sitandi samgonga við javnaðarflokkinum á odda bert hevur tikið lán. Hvat halda tit føroyingar um slíka skiving? Fáid køvt hesar menn, tí teir koyra ov skjótt við vogninum. Ja nakað soleiðis er tað at samanbera. Tí sambandsmenn hava mist sjónina. Teir siggja bert svart fyri eygunum.

At spara kann vera gott, men bara at spara, um einki kemur inn, tá er deyðin í durum. Hvussu hevði tað sæð út í dag, um tit ungu ikki skuldu kunna farið undir at bygt, fyrr enn tit kundu lagt allan peningin á borðið? Hvussu gomul hevdu tit tá verið? Ella teir sum vilja byggja sær skip o.a. Fer hetta ikki til landsútbyggingina?

Handan grylan, sum sambandsmenn koyra fram við er væl kend. Hana hava vit sæð fyrr. Trúgvdi tit mær góðu føroyingar, at hasin sparipolitikkur hevur við sær, at alt, sum er í gongd, stöðgar upp av

sær sjálvum. Tað skal og má nýtast ein góður í-løgupolitikkur.

Við at skerja og stöðga útviklinginum, er eingin politikkur. Í kjalarvørinum kemur arbeiðsloysi, fátækradømi, kuldi og svongd, og at enda kemur maðurin við liggjanum. Tað er ikki hervið sagt, at vit bert skulu koyra uppá lán-tækur, men lán eru neyðg. Tó er ein treyt tá tú lænir, ber lánið aftur og sig takk fyri lánið við at lata rentu.

Eg vildi fegin sagt nógv meiri, men hetta er so bert ein partur av tí mær kom til hugs, tá eg sá hasa grovu yvirskriftina í Dimmu »Eitt effektivt stýri á odda fyri einum nekunlunda frilyntum politikki kann neyvan hugsast, uttan at Sambandsflokkurin luttekur«. Nu má min gamle lomme le. Ella sum maðurin plagdi at siga: »Hann náði tú meg«.

Við sjálvransakilis heilsan.

Fjøltaðtað vinnulív

Í royndunum at tryggja samfelagnum størri stabilitet hevur Javnaðarflokkurin mælt til, at gjørd vórdi kreppufyrbyggjandi tiltøk. Eftir Javnaðarflokksins tykki er endamálið við øllum búskaparligum politikki í fyrstu at-løgu at fyrbyggja arbeiðsloysi, í aðru at-løgu at bota um gjaldsjavnan, og í triðju at-løgu at halda inflasjonini har hon er í løtuni — okkara inflasjon er hin minsta í Europu.

Tað er meting Javnaðarflokksins, at vit við teimum ábendingum, sum flokkurin hevur lýst, kunnu fyrbyggja, at samfelag okkara skal koma út í álvarsamar búskaparligar trupulleikar, sum kunnu fáa álvarsamar sosialar, politiskar og mentunarlígar fylgjur fyri fjøldina av fólkinum.

Ikki skerst burtur, at føroyska samfelagið hevur ávisar trupulleikar, sum stava frá teimum stöðugt hækkanði oljuprisumum og stöðan er tann, at fiskiskipaflothin orsakað av nesum prishækkingum hevur ílt við at fáa endarnar at røkka saman. Hesar prishækkingar koma jú eisini at elva trupulleikar á øðrum økjum, og er tað

tí av størsta týðningi, at politisk tiltøk, ið kunnu fyrbyggja størri trupulleikum, verða sett í verk.

Og Javnaðarflokkurin kennur seg sannførdan um, at skulu vit framvegis varðveita arbeiði til allar hendur á sjógv og landi, ja so megu tiltøk setast í verk alla tíðina so skjótt sum tað her gerst neyðugt at forða fyri hóttafalli. Og her var tað so at vit í fyrstu at-løgu gjørdi eina bráfengis loysn og síðani arbeiða ímóti at skapa eina varandi loysn.

Uppskot Javnaðarflokksins til bráfengis loysn var hetta:

1. Landið letur ein rakstrarstúdnin, sum umfatar øll fiskiskip, og verður hesin stúdnin gevur í mun til oljuprís-lúna.
2. Politisku myndugleikarnir taka stig til samráðing við lánistovnarnar við tí fyrri eyga, at skip og virkir, sum eru í trongstöðu, kunnu fáa fallin terminsgjöld útsett.
3. Sett verður í verk serstök stuðulskipan fyri ídnaðarskip. Handan stuðulskipan eigur at miða ímóti, at botnmarkið fyri

útloysan av stúdnin verður hækkað, og at stúdnin verður hækkað.

Javnaðarflokkurin undirstríkar, at hetta er ein bráfengisloysn.

Í hesum tíðarskeiði eiga vit at leggja alla orku í at kanna okkara vinnulív, tess møguleikar og orskorinnar til tess trupulleikar.

Uppskot Javnaðarflokksins til meira varandi búskaparpolitikki:

Í royndunum at finna meira varandi kreppufyrbyggjandi tiltøk, hevur javnaðarflokkurin longu ávisar meginreglur, sum hann vil mæla til at gingið verður eftir. Javnaðarflokkurin er greiður yvir, at bráfengis tiltøkini eru sett í verk til tess at forða fyri, at skipini verða lögð, meðan havuðsødenturin eiga at verða lagdur á tiltøk, sum miða ímóti meira varandi loysnum.

Í stuttum má ein meira varandi loysn fevna um fiskiskipaflothin og farmaflutning, alternativar vinnuvegir, alment og privat virksemi á landi, orkuspurningin, gjalds-javnan og aðrar búskaparligar spurningar.

Javnaðarflokkurin met-

ir tað av alstórum týðningi, at vit longu nú gera okkum greitt, hvussu framtíðar veiðuflothin, fiskimynstrið og fiskiðnaðurin uppi á landi koma at siggja út. Hetta krevur eina umfatandi planlegging, sum tað almenna, fiskimenn og skipaeigarar eiga at fremja í felag. Í hesi planlegging eiga vit at satsa upp á rationell og rentabul fiskifer við orkusparandi motorum. Hetta førir við sær, at orationell og órentabul veiðufer verða útskipt, og at onnur nýttlig fiskifer, ið tó hava maskinur, sum brenna ov nógv, fáa nýggjar maskinur ísettir. Skipini skulu vera arbeiðslig og góð. Tað almenna eigur einans at veita veðhald og stuðul-lán til skipasleg, ið verða mett at vera rationell, rentabul og orkusparandi, og sum annars hóska til komandi fiskiveiðumynstrið.

Teir politisku myndugleikarnir eiga gjøgnum samráðing við lánistovnarnar, fáa avdráttartíðina longda til 15 ár, og so at tey fyrstu árin verða avdráttarfrí, ella at avdrátturin verður lægst tey fyrstu árin ella í mun

Jakup Lindenskov, lögtings- og fólkatingsmaður skrivar:

til hvussu tey ymisku skipasløginu eru fyri.

Sum alternativur vinnuvegur er eisini at nevna millumlandasigling við ferðafólki og farmi. Aðrir vinnuvegir verða eisini útbýgd. Eitt nú fiskaalng.

Javnaðarflokkurin góðtekur ikki, at almenna virksemið verður skert, og at almenna tæknasturnar verða skendar sum eitt líð í kreppufyrbyggjandi loysnini, men heldur tvørtur ímóti at almenna virksemið eigur at verða nýtt sum ein reglugerandi tættur í búskaparliga virksemi.

Tað er umráðandi, at vit reka ein miðvisan orkupolitik. Farið verður undir eina umfatandi kanning av orkumøguleik-

unum og orkutørvinum og eina planlegging av framtíðar orkuútbýggingini. Her eiga vit m.a. at leggja dent á: 1. Landsgoymslu, innflytan og sølu av olju. 2. Kolorkuverk til elframleiðslu og upphiting av húsum. 3. Vindorku og orku burtur úr streyminum og aldu. 4. Eina minimala útbýgging av vatnorkuni og 5. Allur avlopshita frá dieselverkem, ruskbrennistøðum og líknandi verður nýttur til upphiting av húsum.

Í tí meira varandi loysnini vil flokkurin mæla til at seta ymisk tiltøk í verk fyri at minka um hallið á gjaldsjavnanum og annars at bota um búskaparvirkisfaktini.